

באוצר החיים

פרשת משפטים

דברי אלקים חיי"ם מאוצרו הטוב של
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

והמה בכתובים בגליונות היו"ל עולת שבת בשבתו
ע"י 'מכון דברי תורה'
מתוכם נאספו כמה אמרות טהורות
לתועלת התלמידים לשנן וללמוד בדרך קצרה

יו"ל ע"י

אוצר הספרים

דישיבת צאנו קלויזענבורג

ברוקלין ניו יארק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כל הזכויות שמורות

©

Copyright

ישיבת צאנז קלויזענבורג

1420 50th St.

Brooklyn N.Y. 11219

718.436.4209

להשיג הגליון בבתי מדרשינו די בכל אתר ואתר

עימוד ע"י ש.ה. 845-426-3347

פרשת משפטים

קנין כתרה של תורה - רק בתפלה ותחנונים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.

ברש"י הביא דרשת חז"ל, ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח לומר לך שתשים סנהדרין אצל המזבח עכ"ל. ושימה עלינו לבאר מה רמז לנו התורה"ק כאשר ציוונו כן לקבוע מקום לסנהדרין סמוך אצל מזבח ה'.

ברכת התורה בדמעות שלישי

הנראה דהנה ללמוד תורה לא יתכן כי אם עם סייעתא דשמיא, אבל אלמלא הקב"ה עוזרו לא היה יכול, אף אם יעסוק אדם בתורה, אם את ברכת התורה לא אמר בדמעות שלישי, בברכת והערב נא לא העתיר וביקש מהמלמד תורה לעמו ישראל שיערב דברי תורתו בפיו, באהבה רבה לא התחנן מאבינו אב הרחמן שיאיר עיניו בתורה, לא יזכה מימיו לתורה.

עינינו תראינה על אלו שמחזיקין את עצמן כלומדי תורה, ואכן יתכן שלא יפסק פומייהו מגירסא, אבל אין תפילתן שגורה בפיהן כדבעי, ומי מדבר מקאפיטל תהלים או שאר תפלה מיוחדת לבקש ממי שחכמה שלו שיאיר עיניו בתורתו, אז כל האומר אין לו אלא תורה אפי' תורה אין לו (יבמות ט), ועין בעין נראה שאפילו תורה אין בו, שאין תורתו מתברכת בתוכו ולא נודע כי באו דברי תורה בקרבו, שהרי בלי תפלה מאין יהיה לו הסייעתא דשמיא הצריך לו ללימודו.

אין התורה מתקיימת כי אם באדם אשר מתחנן בברכת אתה חונן לפני חונן הדעת שיחוננו חכמה ודעה, ותיכף בהתחלת השבוע במוצאי שבת מעתיר תחינתו בברכת אתה חונן, אתה חוננתנו למדע תורתך וכו', וחננו מאתך וכו'.

ונרמז בדבר הכתוב משה ידבר והאלקים יענו בקול (שמות יט, ט), רמז בזה שזאת התורה אינו כמו ספרי תפלות ח"ו שאך אם יקראהו ידעהו. אלא אף אם משה ידבר, עוד זאת צריך להצלחת לימודו, ואלקים יענו בקול, שירים קולו בתפילתו למי שהחכמה שלו, ואלקים יענו ויהא בעזרו שיצליח בלימודו.

הצלחה בתורה – רק כמתפלל כחונן

וכשעוזר הקב"ה ויהודי קם בבוקר, רץ למקוה ברגע אחד, אח"כ מברך ברכת התורה בהתלהבות עצומה, ותיכף חוטף את הגמ', אז יהיה לו נקודה מהבנת התורה, ומה שילמוד יבין בדעה ברורה וצלולה, תורתו יהא משתמרת בתוכו ויזכור מה שלמד.

אבל ל"ע כשגועים באמצע התפלה, וכמו הקופץ על עגלה באמצע הדרך עומד הוא פתע פתאום הכן יחד עם ציבור המתפללים, איך יזכה בדעתו להבין ולהשכיל את דברי התורה הזאת.

דעבודת הקרבנות אינו הקרבת הקרבן גופיה, שהרי אם האדם חטא, בהמה מה חטאה, אלא כפי שביארו לנו חכמינו ז"ל (עי' ישמח משה ויקרא ד"ה אדם כי יקריב), דעיקר הקרבת הקרבן הוא בהתבונן אדם שעוונותיו גרמו לו, שבאמת היה הוא צריך לעלות על מוקדה על האש. בחשוב זאת לב האדם נתמלא לבו חרטה וענוה, ונשבר לבו בתוכו אהה על נפשי שכה חטאתי לקל עליון, אנא ה' סלח ומחל נא לי, ועקב ענוה יראת ה' טהורה ובא לתשובה גמורה.

הרי שעיקר עבודת הקרבנות אצל מזבח ה', הוא התפילה שרחושי מרחשין שפתי מקריבי הקרבן.

שבירת היצר – רק ע"י תפלה

יבואר בזאת הכתוב וכי יזיד איש על רעהו להרוג בערמה, דהכוונה על היצר שמפתהו שילמוד בערמוניות, ואני חכמה שכנתי ערמה, שאך ורק ישב וילמוד ואז יוטב לו ויהיה לו שידוך טוב.

מעוֹת גדולה ומרה הוא, שלהרוג את היצה"ר א"א רק על ידי תפילת שמונה עשרה כדבעי, שיפיל תחינתו לפני מי שהחכמה שלו שיאיר עיניו בתורתו וידבק לבו במצותיו.

מעם מזבחי, פי' שמכין עצמו למיתה גמורה בעת תפילתו כמו קרבן על גבי המזבח, תקחנו למות, בזאת יוכל להחליש כחה של יצר הרע.

ויבואר בזאת ג"כ כי יריבן אנשים וגו' והכה איש את רעהו, שירצה להרוג את היצה"ר, אבל רק באבן או באגרופ, והיינו תלמוד תורה אבל בלי תפלה, תדע לך כי לא יועיל לך כלום, כי אדרבא, ונפל למשכב ולא ימות, ואדרבא עוד יתגבר עליו יותר.

וזה לך האות, בראותך אחד שאפי' יושב בישיבה והוגה בתורה, אבל תוכו מושחת ומשוקן, תדע לך כי תפילתו אינו שגורה בפיו.

רמז לדבר, רק אין יראת אלקים והרגוני על דבר אשתי (בראשית כ. יא), אש"ת נוטריקון א' שפתי תפתח, והרמז מבואר, אם תראה לעינים כי יחסר המזג ביראת ה' טהורה, תדע לך כי ראשית החסרון הוא בתפילה.

לכן היו אשר לא התפללו בבית הכנסת, אלא בישיבה יחד עם הבחורים, כי הא דרב אמי ורב אסי (ברכות ת. אף על גב דהוו להו תליסר בי כנישתא בטבריא לא מצלו אלא ביני עמודי היכא דהוו גרסי.

להורות בזה שההצלחה בלימוד התורה, תלויה דייקא בעבודת התפלה. ולא כהיום שלדאבוננו הרבה בני תורה עושים העיקר רק מלימוד התורה, ומזניחים את עבודת התפלה.

הבעש"ט התעלה ע"י תפלה

ואיתא בס' כתר שם טוב (אות קצ"ז) שהנשמה אמרה להרב זלה"ה, שמה שזכה שנתגלו אליו דברים עליונים, לא מפני שלמד הרבה מסכתות ופוסקים הרבה, רק משום תפלה, שהיה מתפלל תמיד בכוונה גדולה, משם זכה למעלה עליונה עכ"ד (עי' בספה"ק עבודת ישראל פ' מצורע).

וזה היה מדרגת הבעש"ט הק' בקביעות בכל תפלה, מופשט, עד שלא היה יודע כלל מהותו ולא יכול להתפלל, אלא בדרך נס היו שפתותיו מרחשים בתפלה (עי' ספה"ק זוהר חי וארא דכ"ז ע"א).

אין לנו שיוור רק התפלה

באמת מה יש לנו עוד בימינו אלה חוץ מנקודה של תפלה, ולכך נקרא תפלה מזבח,

סנהדרין אצל המזבח

בזמן שבית המקדש על מכונו היה קיים, ומזבח ה' היה עומד על מקומו, שם הכין לפניו הדרך לבקש מאת רבון עלם ועלמייא כל משאלות לבנו לטובה.

לכן קבע הקב"ה מקום מושבם של סנהדרין בלשכת הגזית סמוך ונראה אצל מזבח ה'. המקום אשר יבחר ה' שמשם תצא הוראה לישראל, מקומו להיות דבוק למקום אשר יבואו כל בשר להשתחוות לה' לשפוך צקון לחשם לפני שומע תפילות.

להורות נתן בזה שלאסוקי שמעתתא לאמיתה של תורה לא יתכן זולת בקרבתה לפני מזבח ה', ותפילות במקום תמידין נתקנו, ודייקא על ידי עבודה שבלב זו תפילה להקב"ה שיעמוד לעזרתו, אז תבין ותשכיל במשפטי התורה ולכוון לאמיתה ולא תצא מכשול מתחת ידו.

ולכן הוצרכו הסנהדרין לישב אצל מזבח ה', שללמוד תורה, והתורה תהא תורת אמת, ולאסוקי שמעתתא לאמיתה של תורה, אי אפשר כי אם על ידי תפלת אמת, ועל ידי תפלת אמת אפשר לפעול הכל אצל הקב"ה.

משיעור חורש"י משפטים תשכ"ז

כח התורה - רק כש'לומדים בשפלות וענוה

בברייעכט"ץ [מין עשב השורף את העור], עם כל זאת אומר לך, את הבחור הזה צ' הוא היצר הרע, לא יתכן להתגבר עליו זולת בדף גמרא ותוספות.

זה הדבר אשר אמרו חכז"ל (יומא עב): זכה נעשית לו סם החיים. כחה של תורה נשגבה שמתשת כחה של יצר, ונותנת חיים לההוגים בה שיוכלו להחזיק מעמד נגד יצרו של אדם המתגבר עליו ומבקש להרגו.

ברם דא עקא שכשם שסם חיים הוא להעוסקים בה כדת וכראוי, כבר אמרו חז"ל לא זכה נעשית לו סם מיתה (שם). ולכן הזהירו חז"ל כל הלומד בתו תורה כאלו מלמדו תפלות (סוטה כ), וכדמפרש בגמ' (שם כא) מאי טעמא, דכתיב אני

וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות.

ויש ליתן לב במה שהדגיש כאן הקרא בערמה, לכאורה באמרו וכי יזיד יודע אני שבמזיד דיבר הקרא, ומה יוסיף תת אמרו להרגו בערמה. כן יש לבאר למה הדגיש כאן הקרא הא דמעם מזבחי וגו', יותר מבשאר חייבי מיתות ב"ד.

התורה סם חיים להלומדים כראוי

הנה כבר מלתי אמורה מה ששמעתי מהגה"ק אאמו"ר זי"ע מה שסח לו דוזה"ק מדוקלא זי"ע [אחיו של זקה"ק הדברי חיים זי"ע], התעניתי משבת לשבת, ערכתי גלות [בסבבו על הפתחים], כותנתי לא חלפתי במשך חצי שנה, גופי לקיתי

חכמה שכנתי ערמה (משלי ת, יב) כיון שנכנסה חכמה באדם נכנסה עמו ערמומית ע"כ.

זאת התורה לא נתנה כי אם להעוסקים בה בתמימות ובשפלות רוח, והוגה בה באימה וביראה (עי' ברכות כב). העוסק בתורה כדבעי, אף אם יהא מלא חכמה ומדע חכמת שלמה, אבל הוא יושב ולומד בתמימות ובשפלות רוח, מבלי שירונן בחוצות רוב גודלו וחכמתו.

הלומד בגאווה – תורתו סם המות

וזוה דבר נורא, ישב אדם ויתמיד בתורה, אבל אם לימודו אינו בשפלות ובתמימות, ובלי האימה ויראה כפי אשר הורו לנו חז"ל, לא די שלא יועיל לו בעת צר נגד יצרו הרע, אלא אף נעשית לו סם מיתה.

על תורה כזו אמרו חז"ל אני חכמה שכנתי ערמה, והוא הנחש הקדמוני כמ"ש והנחש היה ערום (בראשית ג, א), וזאת התורה במקום אשר יעמוד לו כסעד ועזר יהיה בעוכרו להורידו באר שחת.

מעשה דחכם ותם

וידוע הסיפור באריכות מהרה"ק ר' נחמן מברסלב ז"ע (ספר סיפורי מעשיות, מעשה ט' מהחכם והתם), שסיפר משני האחים, הבן החכם והבן התם, התם שאכן היה פחות מאחיו החכם, אבל היה שמח וטוב לב במה שהיה לו, ומסתפק היה במתנת חלקו וגורלו. אבל החכם נפשו טעם מרורות, ובכל מקום אשר דרך כף רגלו היה עצב, אולי אין מכירים ברוב גדלו, וכל כך בטח לבו ברוב חכמתו, עד שעלה בלבו לומר שאין מלך בעולם כלל, עיי"ש באריכות.

זה הדבר אשר המליץ הרה"ק מראפשיטין ז"ע בחכמתו: חכם, הוא משומד.

כוונת קדשו, שזה האיש אשר אמנם מלא חכמה ומדע במדעי התורה, אבל מודע הוא מחכמתו, ואין ישיבתו בלימודו כשיראת אלקים מאופפהו, אלא מתברך בלבבו לסמוך על רוחב בינתו, דין גרמא שיהא משחית ומחבל בכרמים עד שחלילה יתחכם על קונו כביכול וישתמד, שזה סופו של תורה בלי יראת שמים.

רק ה"תלמיד" הוא "חכם"

באלו הדברים תבין ותשכיל למה נקבע תוארם של חכמי התורה "תלמידי חכמים", והוא פלאי. הרי איהו גופי חכם הוא ועל שום מה נכנהו תלמיד חכם.

אלא כמאמרנו שלזכות לכתרה של תורה, לא יתכן זולת אם עמילתו בה הוא בתמימות ובשפלות רוח. אבל אם אך ידמה לו שחכמתו דיליה הוא, ובעיני שכלו רם הוא מעל כל רמים ובוחר ובוחר כפי העולה על רוחו, מה הועיל לו כל חכמתו.

וזוה שנאמר חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו (ירמי' ד, כב), אין הכוונה על הרשעים ואפיקורסים, אטו חכמים קרו להו? אלא הכוונה על אלו שאכן עוסקים במדעי התורה, אבל **חכמים המה**, ר"ל אלו אשר על רוחב בינתם יסמכו ואינהו בעיניהם כחכמים, אזי תדע לך שכל לימודו הוא רק להרע, ולהיטיב לזכות לתורת ה' כמ"ש חז"ל אין טוב אלא תורה (עבודה זרה יט), לא ידעו ולא ישכילו להבינה, ור"ל שאין תורתו תורה כלל, כי תורה אי אפשר ללמוד רק בדרכה של תורה, לא בגאווה ובערמומיות.

חכם אינו סומך על חכמתו

בזאת יוטעם אומרו חכם מזה הוא אומר, מזה העדות והחקים. החכם שואל מחכמים ממנו מזה הן העדות והחקים וכו', ואכן זהו חכם אמיתי שאין הוא שם מבטחו על חכמתו ובינתו, אלא כל מה שהוא עושה הוא נמלך ברבותיו.

ויובן למה קבע בעל ההגדה את החכם ותיכף אחריו הרשע, כי אותו החכם, אם אך ידמה בנפשו שחכמתו דיליה הוא, במלאות לבו התפעלות על עוצם חכמתו, ורם לבבו שכדאי הוא לסמוך על עצמו ולדחות דברי רבותיו בסברות כריסו, בין רגע רשע הוא ואיננו ל"ע.

ביאור הכתוב

ויבואר בזאת, וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה, שהיזה"ר מסיתו ללמוד בערמימות והתנשאות, מעם מזבחי, התורה נק' מזבח כי ידוע הגמרא במגילה (דף ג:) גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמידין וכו', וכן פירש זקה"ק בישמח משה עיי"ש לדרכו בקודש, ור"ל התורה הזאת שלומד בערמוניותא, תקחנו למות, היינו דיהני ליי להיות לו סם המות להוציאו מחיי עד, לבחינת רשעים בחייהם קרויין מתים, כפי שביארנו שדייקא עסקו בתורה יעמוד לו למוקש להיות לו סם המות, ורח"ל מרה יהא אחריתו יבוא עד לשמד רח"ל.

משיעור חורש"י משפטים תשכ"ז

התבטלות לחכמים

מכל מחבר ומפרש שלמד תורה לשמה, ונהגו בדבריהם ביותרת הכבוד.

לא כדרכן של אלו התועים בעוה"ר בזמנינו שהטומאה והגאווה יורדת ממנו, אשר רוממתם בפיהם אין דרכי להסתכל באחרונים.

לחדש רק בהקדמת ראשונים

מצאנו בהתנא קדישא רבי אליעזר, עליו ביקש משה רבינו ע"ה רבונו של עולם יהי רצון

שיצא מחלצני (ילקוט שמעוני יתרו רמז רסח), ואף הוא העיד על עצמו שתי זרועותי הן כשתי ספרי תורה שנגללין (סנהדרין תס), עם כל זאת המעלה

וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות.

ויש ליתן לב במה שהדגיש כאן הקרא בערמה, לכאורה באמרו וכי יזיד יודע אני שבמזיד דיבר הקרא, ומה יוסיף תת אמרו להרגו בערמה. כן יש לבאר למה הדגיש כאן הקרא הא דמועם מזבחי וגו', יותר מבשאר חייבי מיתות ב"ד.

לפחד מכל חכם שלמד לשמה

הנה דרכה של תורה הסלולה לנו מאת קדמונינו קדושי עליון אשר היו הוגין בתורה בקדושה ובטהרה, היתה לפחד מכל תנא ואמורא, וכמו כן

וכל מה שיודע וכל מה שיאמר, אינו רק ממה שקבל מרבותיו הקדושים. זאת היתה דרך התורה במשך שנות קדם, בדרך זה גדלו להיות לומדים את התורה, והצליחו שהתורה יהיה להם סמא דחייא.

התבטלות הנובי להפני

עמדתי אמש משתומם בראותי להגאון נודע ביהודה, שמביא את דברי הפני יהושע, ומפלפל ומאריך בהבנת דבריו (עי' נוב"ק או"ח סי' ט"ו אה"ע סי' ס"ה ובעוד כ"מ).

הפני יהושע הרי בן דורו היה, ואולי עוד היה מחולק אתו בדעות בדבר המחלוקת הגה"ק ר' יעקב עמדין זי"ע והגה"ק הרבי ר' יונתן זי"ע (הפני יהושע יצא חוצץ נגד הרבי ר' יונתן עי' במעגל טוב השלם דף 23 מה שהעיד בשם הפני יהושע שהראה לו נגד הרי"א, ועי' בשפת אמת לרי"ע דף יט. והנודע ביהודה החזיק ביד הרבי ר' יונתן וגונן עליו נגד היוצאים נגדו כמוכא בלחות עדות בראש הספר), ובכל זאת נתייגע בדבריו, ומעמיק בדברי הפני יהושע כמו שהיה מעמיק בדברי הרשב"א.

זקה"ק בעל ברוך טעם עבר על דברי הפני יהושע והטורי אבן, והעיר והאיר בדבריהם ורשם הגהותיו עלי ספר (והוא לו נדפסה שם בספרים הנ"ל). גם הראו לי תומים מוקה"ק הברוך טעם זי"ע שהיה מוגה לגמרי, וכן בס' חידושי אנשי שם מביא הגרש"ק את דברי החת"ס, ואח"כ מעיר עליהם.

הדי"ח מרבה להביא מקצות ונתיבות

בן בקודש חיזנו לזקה"ק זי"ע, בשו"ת דברי חיים (ח"מ סי' ל"ב) יש שאלה מהרה"ק ר' צבי יוסף שהי' רב ברודניק אחר זקה"ק זי"ע, והגה"ק

אשר בו התפאר הוא - ולא אמרתי דבר שלא שמעתי מפי רבי (סוכה כת), זה הוא תלמיד מובהק שאינו משנה כקוצו של יוד ממה ששמע מרבותיו, ובזאת תורתו מתקיימת.

בך היתה דרכה של תורה אצל צדיקי אמת שזכיתי להכיר, פיהם לא פתחו בדברי תורה זולת בהקדמה מספריהם של ראשונים כמלאכים, ועל יסודותיהם של הקדמונים בנו.

לא כן דורות האחרונים, אשר בסברות כרסיות העולה על רוחם, מלאה רוחם להקשות ולחלוק על הראשונים ועל האחרונים. צדיקי אמת שלמדו תורה לשמה, בעלי נשמות קדושות שעמדו נשמתן על יד משה רבינו בסיני, המה זכו וידעו לכוון לאמיתתה של תורה. אבל אנו אין לנו לחדש ולומר כי אם ע"פ הקדמתם, והיינו על פי מה שיסדו הם יובן עוד דבר, על פי דבריהם נראה לבאר עוד, ובזה אפשר ליישב בדרך אפשר וכדו'.

בשקשה, אין הקושיא עליהם

כי יקרה לנו בספרי קדמונינו דבר שאינו מובן לנו, ולעינינו נראין דבריהם תמוהין, אין הקושיא ח"ו בדבריהם הקדושים, את המעט שאכן אני מבין בדבריהם הקדושים תמוה לי יותר. צדיק שלמד תורה לשמה וקדוש מרחם אמו שלא עשה שום עבירה באף מגלגוליו, איך אזכה להבין דבריו הקדושים.

אדרבא, הרבה יותר פליאה הוא אם מכוון אני לפעמים אל האמת, בודאי אינו מחמת השגותי, הלא רחוק אני מן התורה יותר מרחוק שמים וארץ, אין זה כי אם מתנת חנים אשר הנני החונן לאדם דעת.

על כן קראו לחכמי התורה תלמידי חכמים. החכם באמת, בעיני עצמו אינו אלא "תלמיד" חכם,

בתמימות, אפי' יאמר לך על ימין שהוא שמאל, אין לנו אלא דברי בן עמרם, ואפי' יאמר לי לעלות לרקיע, ואם אמור יאמר צדיק אמת שעכשיו לילה, אקרא קריאת שמע, אני כשלעצמי אין בי שום שכל.

והנחש היה ערום, בערמומיותו שאל קושיות על הקב"ה, בגאותו החליט שהוא בעיני יבחין בין טוב לרע. ערמומיות זו הכנים בעולם כשחטא אדה"ר, ויהי האדם מתחכם בעיני וירא כי ערומים הם, ערמומיותו של נחש נכנסה בו לידע ולהבחין ולהחליט בנפשו את הטוב ואת הרע.

החובה להתבטל גם לאחרונים

הדרך אשר קבלנו בקבלה במשך שנות דור ודור ואין להרהר אחריו הוא, שאין חילוק בין תורת משה לתנא ואמורא, בין גאונים ראשונים ואחרונים וכל צדיקי אמת אחריהם. כל יהודי הלומד תורה לשמה תורתו תורת אמת.

לכן כשבא שאלה לפני זקה"ק הדברי חיים ז"ע בנידון מלמד אשר פגע בכבוד האור החיים הק' ז"ע, ואמר שלא כתב ספרו ברוח הקודש, דן זקה"ק דינו כאפיקורס ופסק להעבירו מאומנתו, והוא בח"ב יו"ד סי' ק"ה זול"ק: קבלתי מכתבכם, והנה לא ידעתי מה ספק לכם שרוה"ק שורר גם עתה על הראוי לו וכו' ומסיים הדברי חיים, אבל האמת עד לדרכו, שגם בזמנינו יש לחכמי האמת שאינם נוטים אחרי החומר, יש להם רוה"ק וכמבואר במורה וברמב"ן ז"ל בהדיא, ולכן בעל אור החיים נשבג"מ בודאי חיבר ספרו ברוה"ק. אך לא הוא לבדו, רק כל מחבר אפי' בדורנו אם הוא ראוי לכך חיבר ספרו ברוה"ק היינו שהסכים בחכמתו לאמתו של תורה וכו', ולכן המלמד המכחיש רוה"ק של האוה"ח הוא אפיקורס שאינו

מלובלין ז"ע אמר עליו שלומד תורה לשמה, וסיים י"ב מסכתות אצל הרבי מלובלין ז"ע, ובתשובתו אליו כתב לו זקה"ק מה שרצה כ"ת לדמותו לתוס', לא זכיתי להבין דבריו (ומסיים הד"ח, אם עדיין צ"ע ומעלת כ"ת בדעתו הרחבה יכריע) עכדה"ק.

וכמו"כ כמעט ואין תשובה בשו"ת דברי חיים (בתשובות הנוגעים לעניני חו"מ) שזקה"ק אינו מביא מדברי הקצות החושן והנתיבות, וזאת על אף שהנתיבות היה בן דורו ממש קרוב לגילו, מבוגר ממנו אך בכמה שנים (הנתיבות נולד בערך בשנת תק"ל ונפטר בשנת תקצ"ב, והד"ח נולד בשנת תקנ"ג).

זה היתה דרכו של הבעל שם טוב הק', שהביא דרך טהרה על העולם, ובדרך זו הלכו צדיקי אמת שלמדו תורה לשמה בקדושה ובטהרה. היו נוהגין כבוד בדברי גדולי הפוסקים וחכמי התורה שבדורותם, ודנו ואף נתיגעו בדבריהם ביראת הכבוד ואהבה וריעות. שהרי כשלומדים תורה לשמה, נוהגים כבוד זה בזה, ואולי חבירו מבין יותר ממנו.

לקבל בתמימות מחכמי אמת

כשפתחו לימודם התחילו תמיד - אומר הגמ' הקדושה, כמו איש תם ולא בערמומיות, כמו כן כשפתחו דברי כל המפרשים.

לא כן דרכן של אלו התועים, אשר רוצים לבטל פתיחה זו, וכל לימודם אינו בקדושה ובטהרה עד שאינם רואים צורך להיזהר בטבילת עזרא.

דרכן של אלו דרכה של נחש הקדמוני הוא. קודם שחטא אדם בעץ הדעת טוב ורע, לא היתה באדם הערמומיות בין טוב לרע לבקר, בהיות כן כל מה שאמרו צדיקי אמת נאמנת לו

צועק לקודשא בריך הוא, אין הוא מאמין שכשהיה צועק היתה זעקתו בלתי לה' לבדו.

כאשר שמע דודי זי"ע דברי הרב נקפץ ממקומו באומרו, אם אתה אומר כן, הרי אתה אפיקורס, ועם אפיקורס ישראל אסור להתווכח דפקר טפי (סנהדרין לת). ירק עליו וברח ממנו, ושוב לא נתן הרה"ק מבארדיוב ליכנס בשיחה עם אותו רב.

זה הוא אמונה בה', ויאמינו בה' ובמשה עבדו (שמות יד, א), וכל צדיק הוא בבחינת משה, משה שפיר קאמרת (שבת קפ), ואמונה בזאת יסוד הוא לנו.

ביאור הכתוב

ניתנה ראש לשוב לבאר הכתוב וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה, רשע זו אכן לומד תורה, אבל ערמומיות מלאה נפשו, ובא להכניס זוהמתו של נחש אל תוך דברי התורה הזאת. ואומר בערמה מעם מזבחי, שערמומיותו ורשעותו מכניס בתוך התורה"ק בסברות כרסיות, בגאותו עד שחקים מתברך בלבבו לאמר שעליו לא יותאם להיות "תלמיד" חכם. על דא כבר אמרו חז"ל כל העובר על דברי חכמים חייב מיתה (ברכות ד) על כן אמרה תורה תקחנו למות, ורח"ל מרה יהא אחריתו ויבוא עד לשמד רח"ל, ותברח ממנו כמו מנחש הקדמוני.

משיעור חורש"י משפטים תשכ"ז

מאמין בגדולי הדור שהעידו עלי' שהיו ראוי לרוה"ק, ומלמד הוזה כפר בעיקר רוה"ק ולעג על דברי הש"ס ב"ב הנ"ל, ויפה עשיתם שלא עזבתם את בניכם בידו ויש"כ בזה וכו', עכתוד"ק זקה"ק זי"ע בדברי חיים.

כדברים הללו מצאנו בשו"ת בית שלמה (סי ק"ב) וז"ל, ע"ד איש ריק בור וכו', תוהא על רבותינו הק' חכמי הש"ס שדבריהם הם רק על פי שכל אנושי ולא השיגו רוח הקודש וכו', וכן אנו מאמינים בכל קדושי עליונים הסמוכים לדורנו, ביניהם בעל האור החיים הקדוש, כפי שהעיד עליו בעש"ט הק' וכן הג' אזולאי ז"ל, אשר עיניו ראו ולא זר, כמבואר בשם הגדולים, עכ"ד הבית שלמה.

המזלזל בצדיקים – אפיקורס

סיפרתי כבר מדודי הרה"ק ר' משה מבארדיוב זי"ע, אשר איקלע לי בעת ששהה במרחצאות, ושהה בעת ההוא גם רב אחד שהרבה לשוחח עם דוזה"ק.

פעם באחד מן השיחים שהיה לו עם דודי הרה"ק זי"ע נסתובב המדובר סביב הענין שעבודת הבורא צריך שיהא בלתי לה' לבדו. בתוך הדברים אמר אותו רב לדודי, אין הוא מסוגל להשיג אך יתכן לעבוד עבודת ה' בלתי לה' לבדו לגמרי בלי שום שמץ פניה כלל, אפי' על הרה"ק המגיד מזלאטשוב זי"ע שהיה דרכו בתפילתו להיות

התוכן

קנין כתרה של תורה - רק בתפלה ותחנונים

ברכת התורה בדמעות שלישי / הצלחה בתורה - רק במתפלל כהוגן / הבעש"ט התעלה ע"י תפלה / אין לנו שיור רק התפלה / שבירת היצר - רק ע"י תפלה / סנהדרין אצל המזבח

כח התורה - רק כשלומדים בשפלות וענוה

התורה סם חיים להלומדים כראוי / הלומד בגאווה - תורתו סם המות / מעשה דחכם ותם / רק ה"תלמיד" הוא "חכם" / חכם אינו סומך על חכמתו / ביאור הכתוב

התבטלות לחכמים

לפחד מכל חכם שלמד לשמה / לחדש רק בהקדמת ראשונים / כשקשה, אין הקושיא עליהם / התבטלות הנוב"י להפנ"י / הד"ח מרבה להביא מקצות ונתיבות / לקבל בתמימות מחכמי אמת / החובה להתבטל גם לאחרונים / המזלזל בצדיקים - אפיקורס / ביאור הכתוב

